

Nieuwsbrief

Editie 2013-2

Koepel van Nederlandse
Verenigingen van Gepensioneerden

24 februari 2012

Eerste Algemeen Overleg Tweede Kamer Commissie SZW over pensioenen verloopt teleurstellend

Op 6 februari 2013 werd het eerste overleg gevoerd tussen de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Jetta Klijnsma en de Vaste Commissie van SZW van de Tweede Kamer. Bij het overleg waren de meeste partijen vertegenwoordigd. Er werden vooral vragen gesteld, die vervolgens door de Staatssecretaris niet konden worden beantwoord. Dat betekent dat voor 1 maart in een brief aan de Tweede Kamer nader antwoord zal worden gegeven op de volgende vragen:

- Waarom moeten een aantal pensioenfondsen per 1 april de nominale uitkering verlagen terwijl er indrukwekkende beleggingsrendementen werden gerapporteerd. Citaat van de Staatssecretaris: "Ik kan het zelf ook niet uitleggen". Bedoelt ze misschien dat ze het niet begrijpt omdat het onbegrijpelijk is?
- Hoe hoog zijn de uitvoeringskosten van pensioenfondsen en hoe laten zich deze kosten internationaal vergelijken?
- Wat zijn de gevolgen van de Financial Transaction Tax voor de Nederlandse pensioenfondsen?
- Welke pensioenfondsen zouden per 1 april toch moeten korten als de rekenrente 4% zou zijn?

In de eerste helft van maart volgt dan nog een algemeen overleg aan de hand van de antwoorden op deze vragen.

Verder werd toegezegd dat er het pakket met een conceptwetsvoorstel en een ruwe schets voor de nieuwe voorstellen voor FTK 1 en FTK2 (het verscherpte nominale en het reële stelsel) de Tweede Kamer vóór het zomerreces zal bereiken. Dat zal ook

informatie bevatten over mogelijke aanvullingen op de maatregelen van het septemberpakket pensioenen. Vóór het Kerstreces zal dan de nieuwe pensioenwet bij de Kamer worden ingediend. Zodra de jaarverslagen over 2012 met gecertificeerde accountantsverklaringen beschikbaar zijn zal een rapport over historische terugstortingen aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Maar dat komt zeker niet vóór midden 2013. De Staatssecretaris verwacht wel dat de nieuwe Wet Verbetering Governance bij Pensioenfondsen al vóór 1 juli door het Parlement aanvaard zal worden en middels een Algemene Maatregel van Bestuur in werking zal treden. Dat zou dan het einde betekenen van de Wet Koşer Kaya Blok.

Er is ook nog gesproken over de consternatie die is ontstaan toen in de pensioenuitbetalingen van januari bleek dat de netto uitkering aanzienlijk was gedaald ten gevolge van de Wet Uniformering Loonbegrip. Maar verder dan de suggestie om een Teruggaaf formulier Inkomstenbelasting in te dienen in 2014 (wat voor gepensioneerden een kleine pleister op de wonde zou betekenen en meer niet) kwam men niet.

[Martin van Rooijen trekt de aandacht met een opiniestuk in de Volkskrant over stapeling van maatregelen](#)

Onze voorzitter heeft voor de opiniEPagina's van de Volkskrant een artikel geschreven, dat de aandacht heeft getrokken van velen. Op de website van de Volkskrant is een weblog voor dit soort artikelen en daar kwamen meer dan 200 reacties binnen, verreweg de meeste daarvan ondersteunend. Ook via de website van de KNVG en telefonisch kwamen veel reacties van gepensioneerden die eindelijk leken te begrijpen waar de politiek mee bezig is. Ook de pers heeft nu kennelijk opgepakt dat de protesten van ouderen niet zijn ingegeven door egocentrisch gedrag en conservatisme, maar door echte zorgen om de toekomst. Misschien heeft ook de politiek het opgepikt want op 23 februari maakten de PvdA coryfeeën Willem Vermeend en Rick van der Ploeg duidelijk dat zij vinden dat het kabinet beter naar de bezwaren van de ouderen moet luisteren. Zij verwijzen daarbij expliciet naar het artikel van Van Rooijen. Veel van wat in het artikel staat is niet terug te vinden op officiële voorlichtingssites van de regering. Wat dat betreft was het illustratief dat pensioenfondsen de gepensioneerden moesten waarschuwen in een brief dat de verlaging van de uitkeringen in januari niet de schuld was van de pensioenfondsen maar van de complexe en moeilijk te doorgronden Wet Uniformering Loonbegrip.

Hier volgt voor degenen die het gemist hebben nog eens de volledige tekst, met de oorspronkelijke kop.

Ouderen stapelgek van het stapelen

Het kan niet ontkend worden, de overheid in Nederland moet de uitgaven en de inkomsten in evenwicht brengen. In de politiek heet dat “bezuinigen”, maar dat is een term die de lading niet dekt. De oplossing wordt vooral gezocht in lastenverhogingen. Daarbij kiest de politiek voor tientallen kleinere en grote aanpassingen, die elk op zich enige logica in zich kunnen hebben, maar die bij elkaar opgeteld onvoorzien grote gevolgen hebben. Wij noemen dat ‘stapelen’. Elke maatregel op zichzelf kan relatief onschuldig zijn, maar de gestapelde maatregelen vormen een onoverzienbare berg.

Het valt daarbij op, dat de politiek de financiële middelen weghaalt bij bevolkingsgroepen die zich daar maar moeilijk tegen kunnen verweren. De machtige lobby van de werkgevers heeft bewerkstelligd dat het grotere bedrijfsleven wordt ontzien als het gaat om lastenverhoging. Zwak georganiseerde groepen zijn gemakkelijker te belasten, zoals ouderen en gepensioneerden. Zij beschikken niet over machtsmiddelen, behalve dan het rode potlood bij de verkiezingen.

Een bijkomend probleem is het totale gebrek aan geheugen bij politici. Maatregelen van vandaag worden gestapeld op maatregelen van gisteren. De maatregelen van gisteren komen voor de verantwoordelijkheid van een andere regering en een andere Tweede Kamer en ministers en Kamerleden van vandaag gaan aan die maatregelen voorbij.

De volgende voorbeelden ondersteunen mijn betoog.

Het meest schrijnend is wel de verhoging van de eigen bijdrage AWBZ besloten in het kader van het Lenteakkoord. De bijtelling voor het vermogen werd verhoogd van 4% tot 12%, waardoor de eigen bijdrage kan oplopen tot boven € 2.000 per maand. Alleen € 20.000 spaargeld wordt buiten beschouwing gelaten en het eigen huis telt ook mee. Twee jaar nadat een alleenstaande oudere of een echtpaar wordt opgenomen in een zorginstelling verhuist het eigen huis van box 1 naar box 3 en maakt het deel uit van het vermogen. Twee jaar later moet het

worden verkocht. Kinderen die na jaren mantelzorg te hebben verleend nu met verdriet en pijn in het hart hun moeder of vader naar een verpleeghuis moeten brengen worden geconfronteerd met een onherroepelijke dreiging: na uiterlijk vier jaar moet het huis verkocht worden, desnoods gedwongen.

Wouter Bos introduceerde de “Bosbelasting”, in juridisch jargon de ‘Houdbaarheidsbijdrage’, die een sluipmoordenaar is voor iedere gepensioneerde, die na 1 januari 1946 is geboren. Deze Bosbelasting is een beperking van de inflatiecorrectie in de overgang van de eerste naar de tweede belastingschijf. Hierdoor komen gepensioneerden sinds begin dit jaar eerder in de tweede schijf dan andere Nederlanders. Voorlopig merken nog weinig mensen daar iets van, maar het is een sluipend, discriminerend proces dat op termijn miljarden gaat opleveren voor de schatkist.

De Wet Uniformering Loonbegrip (WUL) is ook een voorbeeld van een aanslag op het inkomen van ouderen, die men niet zag aankomen. Deze zogenaamd technische wet zou budgettair en wat koopkracht betreft neutraal uitwerken. In de wet is bepaald dat de 7% zorgverzekeringspremie die de werkgever voor de werknemer betaalt niet langer als loon wordt aangemerkt en er wordt dan ook geen belasting meer over geheven. Dit onbedoelde voordeel voor werknemers kostte de fiscus € 7 mld. en dat werd gecompenseerd door verhoging van het tarief van de eerste schijf met 4 procentpunten. Maar,...ook voor gepensioneerden ging de eerste belastingschijf van 15% naar 19% per 1 januari 2013 en daar staat maar een klein voordeeltje tegenover. Dat moet wel via een teruggavebiljet inkomstenbelasting achteraf worden teruggevraagd. Per saldo kwam er in januari €50 tot €75 minder binnen en dat blijft zo. Een niet zo fraai voorbeeld van discriminerende belastingwetgeving.

In 2012 is de inkomensgrens voor de zorgverzekeringspremie verhoogd van € 33.400 tot € 50.000. Dat leidde tot een premieverhoging van € 1.162 per jaar, die sinds de invoering van de hiervoor

genoemde WUL alleen geldt voor gepensioneerden die immers geen werkgever meer hebben en dus de werkgeversbijdrage zelf moeten betalen. Opnieuw een discriminerende maatregel.

Dan zijn er de pensioenproblemen. Al jaren worden de aanvullende pensioenen niet geïndexeerd, niet zozeer omdat er te weinig geld zou zijn in de pensioenfondsen, maar omdat de absurde rekenregels (die zouden moeten worden herzien) de pensioenfondsen daartoe dwingen. Voor meer dan een miljoen gepensioneerden wordt het pensioen per 1 april dit jaar verlaagd, soms met percentages tot 7%. Volgend jaar zijn verdere kortingen niet uitgesloten.

Sommige van de hier beschreven maatregelen volgen een logisch beleidsuitgangspunt en zijn op zich begrijpelijk. Andere maatregelen kunnen de toets der kritiek veel minder doorstaan, omdat ze discriminerend zijn voor gepensioneerden. Maar het allergrootste probleem is de stapeling van al die maatregelen, die op een plaats neerdalen. Een ouder echtpaar met een inkomen tot modaal (AOW plus aanvullend pensioen) kan tussen 2007 en 2017 daardoor meer dan 30% in koopkracht achteruit gaan.

De cumulatie van financieel nadelige maatregelen slaat onbedoeld hard toe. Dat is onzichtbaar voor mensen die alleen naar de individuele maatregelen kijken, maar desastreus voor de slachtoffers. Gepensioneerden behoren bijna zonder uitzondering tot die slachtoffers: hun gespaarde, uitgestelde loon en hun gespaarde vermogen worden extra belast.

En het dreigt allemaal nog erger te worden. De Commissie Van Dijkhuizen, die zich op verzoek van de Tweede Kamer heeft gebogen over vereenvoudiging van het belastingstelsel, heeft voorgesteld dat mensen die al een AOW-uitkering hebben premie voor deze volksverzekering moeten blijven betalen. De invoering wordt volgens deze plannen weliswaar gespreid over 18 jaar, maar elk jaar betalen gepensioneerden €300 meer dan het jaar daarvoor. Ouderen die over 18 jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereiken (dan misschien 68 jaar) zullen per jaar tot € 5.400 extra belasting moeten gaan betalen. Mensen met uitsluitend AOW worden vanwege de netto-koppeling van de AOW aan het netto minimum loon gecompenseerd, maar voor mensen met een aanvullend pensioen is het de zoveelste maatregel bovenop de stapel.

Ouderen vormen een bevolkingsgroep, die over het algemeen goed kan relativiseren en bereid is een offer te brengen ten gunste van jongeren. Ouderen kunnen echter ook getergd raken als ze - volkomen ten onrechte - worden weggezet als een verwende en rijke generatie en als een kostenpost. Verreweg de meeste gepensioneerden hebben immers boven hun AOW een klein pensioen. Juist deze modale verdieners worden het hardst aangepakt. Respect voor ouderen is de basis van elke cultuur evenals de betrokkenheid van ouderen bij alle jongere generaties. De politiek mag die unieke waarden met ondoordacht beleid niet op het spel zetten. Herbezinning op discriminatoire stapeling van maatregelen is dan ook op zijn plaats.

De kortingen komen er aan!

Verwacht wordt dat uiteindelijk zo'n 70 pensioenfondsen per 1 april hun nominale uitkeringen en aanspraken gaan verlagen. De verlagingen lopen van 0,5% voor het ABP tot 7%, het maximum, voor pensioenfondsen van bijvoorbeeld Ballast Nedam, GITP en Meneba. Voor sommige pensioenfondsen zijn aanvullende verlagingen voor 2014 aangekondigd. Het is buitengewoon merkwaardig dat het korten op de nominale uitkering van meer dan een miljoen gepensioneerden, zo'n lauwe reacties in de pers en vooral in de politiek oproept. Afgezien van een enkel slecht presterend fonds is deze korting namelijk volstrekt onnodig. Elders in deze Nieuwsbrief wordt nader ingegaan op de discussie rond de rekenrente, maar laat hier gezegd zijn dat

het gebruik van een risicovrije rekenrente absurd is voor fondsen waarvan de uitkering helemaal niet risicovrij blijkt te zijn en die ook helemaal niet risicovrij beleggen. Van de politiek zou je verwachten dat alle partijen er alles aan proberen te doen om de kortingen van tafel te krijgen. Deze kortingen zijn immers driewerf slecht voor Nederland. Ten eerste wordt de koopkracht negatief beïnvloed. Ten tweede lopen als gevolg van de dalende inkomsten de belastinginkomsten ook terug. En ten derde en wellicht wel het belangrijkste: het vertrouwen krijgt opnieuw een dreun.

De KNVG wil dat snel een beslissing wordt genomen over een aangepaste rekenrente waardoor de kortingen grotendeels van tafel zouden kunnen. Dat is goed voor het vertrouwen, de economie en de staatsfinanciën. Het kost het Rijk niets en het is bovendien alleszins verantwoord, ook tegenover jongere generaties.

[KNVG ondersteunt artikel in TROUW van 14 februari 2013 "Er is geen generatieconflict"](#)

Door de PCOB, de ANBO, FNV Jong, CNV Jongeren, de NVOG, de NOOM, de Unie KBO en de KNVG is een in een open brief in Trouw verzet aangetekend tegen de toenemende tendens in de samenleving om een generatieconflict te veronderstellen. Vooral discussieprogramma's op de tv stimuleren die gedachte, waarschijnlijk omdat het tot smeugige beelden leidt. Meestal worden dan mensen uitgenodigd die verder niemand vertegenwoordigen en zonder tegenspraak vergaande uitspraken doen die niet op waarheid berusten. Dat was aanleiding voor de jongeren en ouderenorganisaties om deze open brief te schrijven.

OPINIE Het is triest dat er een generatiedebat is ontstaan. En gênant, vinden de ouderen- en jongerenorganisaties. Over de toekomst denken kan niet vanuit een slachtofferrol. De vraag is hoe jong én oud mee kunnen doen in de samenleving.

De bomen groeien niet meer tot in de hemel. Dat weet inmiddels iedereen, ook ouderen. Het kabinet heeft weinig doordachte keuzes gemaakt. Kijk bijvoorbeeld naar de discussie over de verlaging van de pensioenopbouw van jongeren en de commotie over de stapeling van belastingverhogingen en kosten in de zorg.

Voorstellen als deze voeden de strijd tussen generaties, die we op dit moment in de media zien. Kern is dat het kabinet wel een pakket aan bezuinigingsmaatregelen heeft neergelegd, maar absoluut niet heeft stilgestaan bij de maatschappelijke

gevolgen.

'Dat het allemaal schande is'

Het trieste resultaat is dat er nu een onnodig debat is ontstaan tussen generaties. De discussie gaat nu over de tegenstelling oud en jong. Kort samengevat: jongeren roepen dat ze af willen van collectieve regelingen. Ouderen roepen, tot op de publieke tribune in de Tweede Kamer, 'dat het allemaal schande is'. Een gênante vertoning. Door zo voor jezelf op te komen gooi je je eigen glazen in. Ook weinig doordacht.

Als we echt na willen denken over onze toekomst, kan dat niet vanuit de 'slachtofferrol'. Het begint met de vraag hoe de Nederlandse samenleving er de komende tien, twintig jaar uit kan zien en hoe mensen, jong en oud, daar zo goed mogelijk deel van uit kunnen maken.

Daarmee zijn bezuinigingen niet van de baan. Uitgangspunt is wederzijdse solidariteit. Daarbij gaat het niet om

verschillen tussen generaties, maar over verschillen binnen de samenleving: kansrijk of kansarm, hulpbehoevend of gezond. En vooral: arm of rijk.

Verworven rechten

Solidariteit gaat twee kanten op. Ouderen doen in onze vergrijzende samenleving inderdaad een steeds groter beroep op de solidariteit van jongere generaties. Dat staat buiten kijf. Op hun beurt zijn ouderen óók solidair. Ze staan klaar voor hun leeftijdgenoten, ze zijn er voor mensen die nog ouder zijn en ze zijn op verschillende manieren solidair met jongere generaties. En dat moeten we zo houden. Enkel vasthouden aan verworven rechten zonder oog voor andere generaties is niet solidair.

Jongeren en ouderen hebben samen

belang bij een rechtvaardige, solidaire samenleving. Als er dan actie gevoerd moet worden, dan kunnen jongeren en ouderen dat op dit vlak zo nodig samen. Ons gezamenlijk schrikbeeld is een samenleving waar alleen het recht van de sterkste geldt. Oud en jong staan schouder aan schouder bij het wijzen op de plicht van de sterkste: oog hebben voor de zwakkeren in de samenleving.

Mede namens de voorzitters van de ouderen- en jongerenorganisaties: Wim van den Brandt (NVOG), Christina Harreveld (NOOM), Bernard Koekoek (vicevoorzitter FNV Jong), Hans Muis (Unie KBO), Martin van Rooijen (KNVG), Rienk van Splunder (PCOB), Liane den Haan (ANBO) en IJmert Mulwijk (CNV jongeren)

KNVG ondersteunt actie van CSO: Ouderen in actie.

CSO en de deelnemende organisaties zijn een handtekeningenactie gestart tegen de belastingmaatregelen die recent werden genomen. Deze maatregelen zijn discriminerend voor gepensioneerden. Via de website www.oudereninactie.nl is een actie gestart om een petitie te ondertekenen: "Stop de stapeling". Wij kunnen ons geheel vinden in dit initiatief. Zegt het voort in uw verenigingen en informeer zo veel mogelijk mensen dat ze kunnen ondertekenen!

Bekende internationale consultants pleiten voor een realistische rekenrente

Twee vooraanstaande consultants, Towers Watson en Aon Hewitt, doen een gezamenlijke oproep aan de Europese pensioen- en verzekeringstoezichthouder EIOPA om de herziene pensioenfondsrichtlijn en toekomstige kwantitatieve impactstudies anders aan te pakken.

Actuarissen van de twee adviesbureaus dringen er onder andere op aan om verplichtingen niet langer te waarderen op basis van marktrente, maar in plaats daarvan een rekenrente te ontwikkelen "op basis van verwacht rendement." Dit schrijven Alfred Gohdes van Towers Watson en Georg Thurnes van de Duitse tak van Aon Hewitt in een gezamenlijke paper.

"Nou hoor je het ook eens van een ander", zouden wij onze talloze gesprekspartners kunnen zeggen. Het rigide vasthouden aan de risicovrije interbancaire SWAP-rente, weliswaar voor termijnen langer dan 20 jaar aangepast met de Ultimate Forward Rate, geeft niet de juiste weergave van de verplichtingen tegenover de bezittingen. De "marktwaardering" van verplichtingen kan alleen plaatsvinden op basis van de

marktrente, maar dat verplaatst de vraag over hoe gewaardeerd moet worden naar welke rente moet worden toegepast. De relevante marktrente mag een afspiegeling zijn van de risico's die worden genomen. In ieder geval de auteur van beide consultants zijn van mening dat het verwachte rendement een grotere rol moet spelen. Dat is overigens eenvoudig gezegd maar nog niet eenvoudig uitgevoerd. Over toekomstige rendementen verschillen de meningen uiteraard ook.

De actuarissen stellen voor om een rentevoet te gebruiken "vergelijkbaar met de 'level B' discontovoet" zoals opgenomen in de technische specificaties van de kwantitatieve impactstudie (QIS) – een rekenrente op grond van het verwachte beleggingsrendement en de asset allocatie van de pensioeninstelling (IORP).

"Op die manier wordt een consequente benadering van beide zijden van de balans tenminste conceptueel mogelijk gemaakt," aldus Gohdes en Thurnes.

Wij kunnen hier niet voorrekenen wat de impact zou kunnen zijn van een toepassing van de discontovoet voor bedrijfsobligaties op niveau B.

Het boodschappenlijstje van de FNV

De polder heeft veel geleden onder de totstandkoming van het pensioenakkoord. De FNV is in crisis en verschillende bonden hebben dreigende taal geuit. Maar de laatste pogingen om weer een vorm van eenheid tot stand te brengen lijken te slagen. Een middel om de rijen weer te sluiten is de overeenstemming die is bereikt over de eisen die aan een nieuw sociaal akkoord worden gesteld. Dat heet het boodschappenlijstje van de FNV, opgesteld door het voorlopig ledenparlement. Ondertitel:... of waar komt onze voorzitter mee thuis na zijn bezoek aan de Haagse Polder.

Onderwerpen zijn de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid en het inkomen. En natuurlijk ook pensioen en AOW. Vier eisen staan er op het boodschappenlijstje: het huidige Witteveen kader handhaven, het mogelijk maken van flexibel pensioen, een ruime reparatie van het AOW-gat en een aanpassing van de rekenrente, ook voor de korte termijn, zodat kortingen vrijwel van de baan zijn.

We hadden het zelf niet veel beter kunnen omschrijven. Als dit de mening is van de belangrijkste vertegenwoordigers van de werknemers en de vertegenwoordigers van de gepensioneerden denken er net zo over, waarom gebeurt het dan niet?

Nederlandse overheid besluit de FTT niet in te voeren.

Hoewel er door de Europese Commissie nieuwe voorstellen zijn ingediend voor de Financiële Transactie Taks (FTT) zijn er nog steeds rampzalige effecten te verwachten van deze FTT op de kosten van pensioenfondsen. Daarom is het goed dat Nederland besloten heeft niet mee te doen met deze Europese belasting. Het

gevaar zou immers bestaan dat invoering van de belasting zou leiden tot een aanzienlijke verlaging van het pensioen van deelnemers en wellicht ook voor gepensioneerden.

Ouderenorganisaties en jongerenorganisaties trekken samen op in een manifest aan de politiek

Op 21 maart zal aan Minister Asscher van SZW een manifest aan de politiek worden aangeboden waarin met name aandacht wordt gevraagd voor discriminatie van ouderen in de maatregelen van de laatste maanden. In deze maatregelen ontbreekt het aan solidariteit. Opnieuw wordt daarbij de Wet Uniformering Loonbegrip genoemd, maar ook de zorg, het woonakkoord, het AOW gat en de arbeidsmarkt worden genoemd. Er wordt nog aan de exacte tekst gewerkt maar in principe zijn de deelnemende organisaties het eens geworden. De KNVG doet ook mee.

Dit initiatief is geboren in gesprekken van de ouderenorganisaties, waaronder de KNVG, met Kamerleden Roemer (SP) en Van Haersma Buma (CDA). Er is binnenkort ook een gesprek met Samsom (PvdA). De Tweede Kamer begint te voelen dat er iets fundamenteel mis is met de aanpak van de crisis en de positie daarbinnen van ouderen en gepensioneerden.